

INTEGROVANÁ ÚZEMNÁ STRATÉGIA UMR TURIEC NA ROKY 2022 – 2030

REALIZAČNO - FINANČNÁ časť

Verzia na pripomienkovanie odbornej verejnosti

VÝCHODISKÁ REALIZAČNEJ ČASTI

Realizačno-finančná časť integrovanej územnej stratégie pre územie udržateľného mestského rozvoja Martin a okolie do roku 2030 nazvaná UMR Turiec (ďalej ako IÚS UMR Turiec) je návodom na prácu s dokumentom, jeho implementáciu a financovanie jednotlivých projektových zámerov, ktoré sú súčasťou projektového zásobníka ako dôležitá súčasť IÚS UMR Turiec.

Implementácia strategického dokumentu IÚS UMR Turiec si vyžaduje zadefinovanie tzv. integrovaných územných investícií (IÚI) ako nástroj integrovaného územného rozvoja s využitím európskych štrukturálnych a investičných fondov EÚ.

Podmienkou kvalitnej implementácie IÚS UMR Turiec bude ich pravidelné vyhodnocovanie a sledovanie (monitorovanie) plnenia jednotlivých opatrení na princípe participácie, spolupráce, partnerstva a komunikácie na území 10 samospráv, ktoré tvoria územie UMR Turiec pri získavaní potrebných informácií a dát.

To si vyžaduje nastavenie procesov pre zber a vyhodnocovanie dát a informácií a vytvorenie administratívno – analytických kapacít, ktoré tieto procesy budú strážiť a budú za ne zodpovedať. Ideálnym scenárom bude vytvorenie inštitucionálnych odborných kapacít tzv. **Strategicko-analytickej jednotky UMR Turiec**, ktorá bude plne zodpovedať za implementáciu IÚS UMR Turiec na území udržateľného mestského rozvoja Martin a okolie, a to po obsahovej aj procesnej stránke, a bude zároveň úzko spolupracovať s oddeleniami obidvoch mestských úradov a 8 obecných úradov. Dôležitosť zriadenia strategicko-analytickej jednotky podčiarkuje aj potreba iniciácie a realizácie projektových zámerov v území UMR Turiec, ale tiež prirodzeného regiónu Turiec ako súčasť Integrovannej územnej stratégie Žilinského samosprávneho kraja. Zriadenie a fungovanie strategicko-analytickej jednotky by malo byť koordinované v úzkej spolupráci a súčinnosti s Odborom regionálneho rozvoja Žilinského samosprávneho kraja.

S prípravou a implementáciou integrovaného strategického dokumentu pre územie, ktoré sa týka viacerých samospráv, majú na území UMR Turiec skúsenosti Miestna akčná skupina MAS Turiec zastúpená občianskym združením Partnerstvo pre MAS Turiec a ich členské samosprávy. Spracovaná a implementovaná z Programu rozvoja vidieka je CLLD stratégia Spoločne za rozvoj Turca! zo 6.9.2019. Členská základňa MAS Turiec sa čiastočne prekrýva so subjektmi územnej spolupráce v UMR Turiec, a to 6 samospráv z 10 je členom UMR Turiec (Martin, Žabokreky, Bystička, Diaková, Dražkovce, Košťany nad Turcom,). Prenos skúseností členských samospráv v MAS Turiec pomohol k nastaveniu tejto realizačno-finančnej časti IÚS UMR Turiec.

Integrovaná územná stratégia Žilinského samosprávneho kraja 2021+ radí stratégiu územia udržateľného mestského rozvoja UMR Turiec medzi základné územné piliere pre jej naplnenie a aj z toho dôvodu sme previazanosti obidvoch strategických dokumentov venovali značnú pozornosť. Podkladom pre vypracovanie IUS UMR Turiec boli aj Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obidvoch miest a 8 obcí na roky 2015-2022 ako programy rozvoja obce vypracované, schvaľované, implementované a monitorované na ročnej báze ako si to vyžaduje zákon č. 539/2008 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja. PHSR obidvoch miest začlenených do UMR Turiec tvorili rámec a východisko pre vypracovanie sektorových stratégií.

Proces implementácie a vyhodnocovania IÚS UMR Turiec

Zásadným orgánom pre implementáciu, sledovanie a vyhodnocovanie plnenia integrovanej územnej stratégie UMR Turiec na roky 2023 - 2030 je **Kooperačná rada** UMR Turiec, ktorá má v zmysle štatútu zodpovedať za jeho integrovaný územný rozvoj. Plnenie bude monitorované Technickým sekretariátom UMR Turiec priebežne a vyhodnocované na ročnej báze formou "Správy o implementácii IÚS UMR Turiec na roky 2023-2030". Sledované bude napĺňanie povinných kľúčových indikátorov úspechu pre jednotlivé špecifické ciele, ako je uvedené v Prílohe 1.

Systém monitorovania IÚS UMR Turiec na roky 2023-2030

Ako uvádzame vyššie, systém monitorovania je zabezpečovaný aj cez sledovanie sústavy povinných a voliteľných kľúčových indikátorov úspechu navrhnutých pre jednotlivé špecifické ciele v strategicko-programovej časti tohto dokumentu a podrobnejšie pre **35 povinných indikátorov úspechu** uvedených aj v Prílohe 1, z ktorých **10 odporúčame sledovať ako hlavné ukazovatele** a 25 ako podporné ukazovatele.

Priorita	Relevantné pre hlavný cieľ	Hlavný ukazovateľ pre strategický pilier UMR	Podporné kľúčové indikátory úspechu
Hlavný cieľ	ÁNO		1 Migračné saldo
	ÁNO		2 HDP na obyvateľa v bežných cenách
P1_Vyvážení socio-ekonomický rozvoj		ÁNO	6 Počet nových medzisektorových partnerstiev na miestnej, regionálnej, cezhraničnej a medzinárodnej územnej spolupráci
P2_Vzdelávaním k sociálnej inklúzii	ÁNO	ÁNO	10 Výsledky národného testovania študentov - maturita
	ÁNO	ÁNO	14 Podiel obyvateľov ohrozených chudobou alebo sociálnym vylúčením
P3_Životné prostredie adaptované na zmenu klímy		ÁNO	17 Počet projektov adaptačných opatrení
		ÁNO	24 Množstvo zmesového odpadu a množstvo vytriedeného odpadu v kilogramoch na obyvateľa za rok
		ÁNO	27 Počet obnovených budov samosprávy s energetickým certifikátom/vyčíslené úspory na energiách
P4_Udržateľná mobilita		ÁNO	28 Objem prepravy vo verejnej osobnej doprave (VOD) a integrovanej doprave (ID) Žilinského kraja v okrese Martin
		ÁNO	30 Dĺžka nových komunikácií kostrovej siete Žilinského kraja vytradených pre cyklistickú dopravu v okrese Martin
P5_Kultúrou ku kreativite		ÁNO	31 Počet podporených projektov na záchranu a obnovu kultúrneho dedičstva
P6_Aktívne trávený voľný čas		ÁNO	35 Počet zrekonštruovaných, zmodernizovaných a dovybavených školských telocvični a športových areálov škôl, vnútorných a vonkajších športovísk vo vlastníctve samosprávy podľa požiadaviek športových klubov

Zdroj : interné spracovanie autora

Indikátory sú zrozumiteľné a dobre sledovateľné. Ku každému z povinných indikátorov je uvedený jeho popis a zdroj pre čerpanie informácií. Mnohé indikátory nemali stanovené východiskové hodnoty, ktoré ani neboli dohľadateľné. Ich stanovenie bude úvodnou implementačnou prácou Technického sekretariátu UMR Turiec s odbornými pracovníkmi samospráv zapojených do UMR Turiec a Úradu Žilinského samosprávneho kraja. Ich spoločná úvodná implementačná práca sa týka aj zavedenia procesov pre zber a spracovanie dát ako podkladu pre priebežné napĺňanie vlastného informačného systému UMR Turiec. Vyhodnocovanie plnenia indikátorov bude súčasťou Správy o implementácii IÚS UMR Turiec.

Východiskom pre stanovenie indikátorov bol PHSR vyššieho stupňa, a to PHSR VÚC Žilinského samosprávneho kraja, ktorý vychádza z piatich cieľov politiky súdržnosti EÚ stanovených Európskou komisiou v roku 2018: (1) Inteligentnejšia Európa – inovatívna a inteligentná transformácia hospodárstva; (2) Ekologickejšia, nízkouhlíková Európa; (3) Prepojenejšia Európa – mobilita a regionálna pripojiteľnosť IKT; (4) Sociálnejšia Európa – vykonávanie Európskeho piliera sociálnych práv; (5) Európa bližšie k občanom – udržateľný a integrovaný rozvoj mestských, vidieckych a pobrežných oblastí prostredníctvom miestnych iniciatív. Je to aj z toho dôvodu, že na implementácii stratégie IÚS UMR Turiec sa vo výraznej miere budú podieľať finančné zdroje z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF), ktorých smerovanie určuje Partnerská dohoda SR na roky 2021-2027.

Stanovené cieľové hodnoty indikátorov sú nastavené k reálnemu potenciálu miest a obcí začlenených do UMR Turiec na ich napĺňanie a vychádzajú z analytickej časti strategického dokumentu.

Správa o implementácii IÚS UMR Turiec bude spracovávaná jedenkrát ročne. Bude ju schvaľovať Kooperačná rada UMR Turiec. Pre naplnenie zásad transparentnosti a otvorenosti verejnej správy bude správa zverejňovaná na webovom sídle IÚS UMR Turiec na webstránke www.turiec2030.sk. Správa by mala obsahovať nasledovné časti:

1. Odborné zhrnutie plnenia IÚS UMR Turiec po špecifických cieľoch vrátane porovnania vývoja s predchádzajúcim rokom a plnenia stanovených opatrení v danom roku, za ktorý sa správa schvaľuje;
2. Prehľad projektov/aktivít realizovaných v danom roku a ich odborné zhodnotenie ako súčasť plnenia IÚS UMR Turiec a vývoja v zásobníku projektov;
3. Hlavné zistenia a návrhy kľúčových opatrení na nasledujúci rok,
4. Zhodnotenie plnenia povinných kľúčových indikátorov úspechu.

Prvá správa o implementácii IÚS UMR Turiec budú vypracovaná za rok 2023 najneskôr do 28.2.2024. Ideálne, ak bude táto Správa prerokovaná a schválená skôr než Správa o implementácii PHSR ZŠK 2021+, aby bola jej relevantným podkladom, čo si bude vyžadovať koordináciu smerom zhora nadol aj zdola nahor.

Riadenie zmien: V priebehu implementácie strategického dokumentu IÚS UMR Turiec môže dôjsť k potrebe čiastkovej zmeny vo forme úpravy cieľa, opatrenia alebo indikátora, čo môže byť spôsobené rozhodnutiami Vlády SR alebo Európskej komisie, alebo to vyvstane ako zistenie priebežného monitorovania plnenia stratégie ako dôsledok nevhodne navrhnutého cieľa a opatrenia alebo nežiadúceho vývoja indikátora. Potreba rozhodnutia o zmene by mala byť navrhnutá v Správe o implementácii IÚS UMR Turiec a v rámci nej prerokovaná.

Ex-post evaluácia plnenia stratégií: Pred ukončením výhľadového obdobia strategického dokumentu IÚS UMR Turiec by mala byť odbornou spracovaná komplexná ex-post evaluácia zameraná na vyhodnotenie plnenia stratégie ako celku, ktorá bude základným vstupným podkladom pre tvorbu nového strategického dokumentu.

Riadenie rizík: Pri nastavovaní aj posudzovaní plnenia stratégie je kľúčové zaoberať sa identifikáciou a analýzou rizík a ich dopadov na plnenie cieľov stratégie či už v pozitívnom, alebo negatívnom smere, a samozrejme prijímať opatrenia, ktoré riziká minimalizujú alebo znižujú ich nežiadúci vplyv. Identifikovaným rizikám je vhodné priradiť stupeň vplyvu rizika: 1 – zanedbateľný, 2 – nízky, 3 – neutrálny, 4 – významný, 5 – neprijateľný, a tým riziká prioritizovať. Časť identifikácie a hodnotenia rizík by mala byť súčasťou Správy o implementácii IÚS UMR Turiec.

Pred prípravou tohto IÚS UMR Turiec sme identifikovali nasledovné riziká, ktoré môžu mať vplyv na implementáciu stratégie na území UMR Turiec.

Identifikované riziko	Opatrenie na zmiernenie rizika
1. Neochota socio-ekonomických partnerov zapojiť sa do spracovania a implementácie IÚS UMR Turiec.	Priebežná komunikácia v procese spracovania a implementácie strategického dokumentu a výzvy smerované na socio-ekonomických partnerov k priebežnému zapojeniu sa.
2. Nedostatok finančných zdrojov na zozbierané projektové zábery v zásobníku projektov.	Prepojenie dokumentu s IÚS ZASK a vzájomné zdieľanie zásobníkov projektov.
3. Územná nevyváženosť realizovaných projektových záberov v území UMR Turiec pri implementácii	Zodpovednosť prenesená na Kooperačnú radu UMR Turiec na rešpektovanie proporčnej vyváženosti finančných alokácií na projektové zábery.

strategického dokumentu.	
4. Chýbajúce odborné kapacity pre implementáciu strategického dokumentu.	Zriadenie strategicko-analytickej jednotky a transparentné výberové konania pri nábore interných a externých odborných kapacít do strategicko-analytickej jednotky.

Zdroj: Vlastné spracovanie autora

Nepredvídateľné zmeny: Situácia spojená so zdravotným rizikom vyvolaná šírením pandémie koronavírusu Covid-19, ako aj zhoršenie bezpečnostnej situácie v Európe a porušovanie ľudských práv vyplývajúce z vojnového konfliktu na Ukrajine (bezpečnostné riziko) a tiež následná energetická kríza z ohrozenia dodávok plynu z Ruska do Európy ukázali, že systém implementácie stratégie by mal byť dostatočne flexibilný na zapracovanie takýchto nepredvídateľných okolností a ich možných dopadov, ktoré významne ovplyvnia implementáciu stratégií rozvoja. Tejto téme je potrebné venovať pozornosť aj v Správe o implementácii v časti „Riadenie rizík“, pokiaľ sa nepredvídateľné zmeny z titulu vyššej moci v predchádzajúcom roku vyskytli, alebo sa v procese prípravy Správy o implementácii dejú. Ako dôsledok vojnového konfliktu na Ukrajine je možné, že zo strany Európskej komisie dôjde k prehodnoteniu kohéznej politiky EÚ a zmene národných priorít. Ak si to mimoriadna situácia vyžaduje, je možné spracovať Mimoriadnu správu o implementácii strategického dokumentu, ktorá bude reflektovať zmenené vonkajšie okolnosti s dopadom na udržateľný rozvoj územia UMR Turiec.

Akčný plán IÚS UMR Turiec a zásobník projektov

Akčný plán IÚS UMR Turiec slúži na podporu realizácie IÚS UMR Turiec na roky 2023-2030. Ide o zásobník projektov za územie UMR Turiec. Tento zásobník obsahuje zoznam projektov, ktoré sú realizované na území miest a obcí zaradených do UMR Turiec podľa pôsobnosti žiadateľa: (1) jadrové mesto Martin, (2) mesto Vrútky a (3) obce UMR Turiec. Pri každom projektovom zámere je uvedený žiadateľ a jeho právna forma. Zásobník projektov obsahuje projekty, s ktorými sa počíta do Integrovaných územných investícií (IÚI) a integrovaných projektových balíčkov.

Akčný plán a zásobník projektov obsahujú nasledovné informácie:

- Číslovanie projektu;
- Názov a stručný popis projektu;
- Žiadateľ projektu a jeho odborný garant;
- Kategória žiadateľa (samospráva, podnikateľ, tretí sektor, verejná správa);
- Väzba na špecifický cieľ IÚS UMR Turiec;
- Možné zdroje financovania;
- Odhadované náklady na realizáciu;
- Predpokladaný termín realizácie;
- Stav pripravenosti projektu (zámer/projekt v príprave/projekt v realizácii/dokončený projekt).

Prvotný zásobník projektov bol tvorený z viacerých zdrojov. Využili sme existujúci zásobník projektov na VÚC Žilinskom samosprávnom kraji a získali odtiaľ projektové zámery za obidve mestá a obce združené v UMR Turiec. Tiež sme oslovili obidva mestské úrady a požiadali ich o projektové zásobníky. Projektové zámery obcí, ktoré neboli súčasťou zásobníka VÚC Žilinský kraj, sme získali počas osobných územných a tematických stretnutí so starostami alebo nám ich poskytli na vyžiadanie. Odborná a laická verejnosť mala tiež možnosť prostredníctvom formulára na webstránke www.turiec2030.sk prispieť do dotazníka svojimi projektovými zámermi, alebo tam prispievala aj počas rokovaní tematických pracovných skupín (zoznam účastníkov je uvedený v Prílohe 3). Takto sme získali **146 projektových zámerov** v celkovej predbežnej finančnej hodnote **127,9 mil. EUR**. Všetky predložené projekty sú projektami samospráv. Ich prehľad k 31.12.2022 uvádza nasledovná tabuľka.

Územná príslušnosť žiadateľa	Typ žiadateľa	Počet projektov v zásobníku	Alokovaná suma - hrubý odhad
Mesto Martin	Samospráva	70	101 008 699 €
	Podnikatelia		
	Tretí sektor		
	Verejný sektor		
	SPOLU	70	101 008 699 €
Mesto Vrútky	Samospráva	16	17 002 250 €
	Podnikatelia		
	Tretí sektor		
	Verejný sektor		
	SPOLU	16	17 002 250 €
Obce UMR Turiec	Samospráva	63	9 896 316 €
	Podnikatelia		
	Tretí sektor		
	Verejný sektor		
	SPOLU	63	9 896 316 €
CELKOM	Samospráva	149	127 907 266 €
	Podnikatelia	0	0 €
	Tretí sektor	0	0 €
	Verejný sektor	0	0 €
	SPOLU	149	127 907 266 €

Zdroj: Vlastné spracovanie z podkladov zo zásobníka projektov. Poznámka: Finančné údaje v tejto tabuľke sú len hrubo odhadnuté. Niektoré projektové zámery boli predložené bez vyčíslenia finančných nárokov a z toho dôvodu sú napríklad kumulované údaje za verejný sektor nulové.

PREHĽAD PROJEKTOV V ZÁSObNÍKU podľa strategických priorít UMR Turiec				
Strategický pilier		Počet projektov	Alokovaná suma - hrubý odhad	podiel
P1	Vyvážený socio - ekonomický rozvoj	12	1 669 200 €	1,3%
P2	Vzdelávaním k sociálnej inklúzii	6	3 660 000 €	2,9%
P3	Životné prostredie adaptované na zmenu klímy	35	26 497 795 €	20,7%
P4	Udržateľná mobilita	52	47 809 458 €	37,4%
P5	Kultúrou ku kreativitě	16	15 121 580 €	11,8%
P6	Aktívne trávený voľný čas	20	32 851 233 €	25,7%
P1 - P6	Technická pomoc / Strategicko analytická jednotka			
	Financovateľné z IÚS UMR Turiec	141	127 609 266 €	
Iné	Financovateľné mimo UMR	8	298 000 €	0,2%
	Projektový zásobník CELKOM	149	127 907 266 €	

Zdroj: Vlastné spracovanie z podkladov zo zásobníka projektov.

Práca s akčným plánom a zásobníkom projektov je priebežná. Zásobník je rozčlenený na 3 podzásobníky (Mesto Martin, Mesto Vrútky, obce UMR Turiec). Je permanentne otvorený a kontinuálne dopĺňaný a aktualizovaný o nové projektové zámery, čo má na zodpovednosť Technický sekretariát pri Kooperačnej rade UMR Turiec. Tento tiež koordinuje spájanie projektov do balíkov tzv. **integrovaných územných investícií** (IUI). Technický sekretariát komunikuje so žiadateľmi a garantmi projektových zámerov, aktualizuje stav pripravenosti projektov, ich odhadované náklady na realizáciu a termín realizácie.

Pri rozhodovaní o podpore aktivít a projektov zo zásobníka projektov by mali mať prednosť tie, ktoré najpozitívnejšie prispievajú k napĺňaniu špecifických cieľov a opatrení definovaných a sú v súlade so 6 strategickými prioritami IÚS UMR Turiec.

Pre posúdenie relevantnosti projektov v zásobníku projektov za 3 oblasti územnej príslušnosti žiadateľov (mesto Martin, Mesto Vrútky a 8 obcí UMR Turiec) a ich prioritizáciu sme využili expertné hodnotenie 8 odborníkov na regionálny rozvoj (7 členovia tematických a územných pracovných skupín a 1 člen spracovateľského tímu). Hodnotiace kritéria, ktoré boli posudzované expertmi: (1) Integrovanosť projektu (územne a tematicky) a komplexnosť projektu; (2) Inovativnosť projektu; (3) Podpora zdieľanej ekonomiky; (4) Verejnoprospešnosť; (5) Naliehavosť; (6) Finančná udržateľnosť; (7) Pripravenosť projektu. Každý expert mohol pre projekt prideliť od 0 po 2 body podľa toho, ako projekt spĺňal hodnotené kritérium. Prehľad bodového hodnotenia projektov v zásobníku projektov je uvedený v **Prílohe 2** tohto strategického dokumentu, má odporúčací charakter a bude podkladom pre rokovanie Kooperačnej rady UMR Turiec o výbere projektov na financovanie z finančnej alokácie vyčlenenej pre UMR Turiec vo výške 29,6 mil. EUR. Finančné hodnoty jednotlivých projektov sú len odhadované a budú upresnené pred rokovaním Kooperačnej rady UMR Turiec.

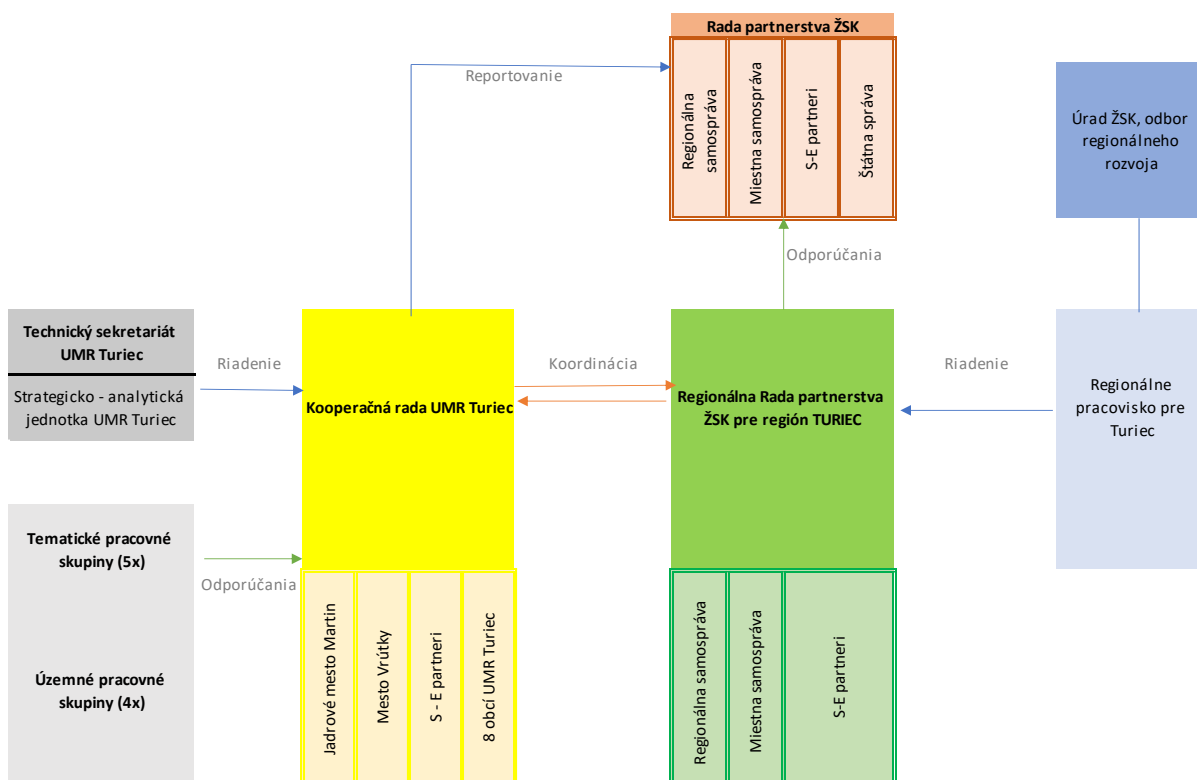
Integrované územné investície (IUI) spoločne s **integrovanými projektovými balíčkami** sú kľúčovými nástrojmi synergie opatrení a aktivít implementácie integrovaných rozvojových stratégií, vytvárané podľa jednotného metodického rámca pre prípravu Integrovaných územných stratégií a investícií v SR v programovom období 2021-2027. IUI vznikajú prepojením minimálne jednej kľúčovej aktivity/projektu s jednou doplnkovou aktivitou/projektom zo zásobníka projektov, ktoré sú financované z EŠIF v programovom období 2021-2027 z Programu Slovensko. Ak je doplnková aktivita financovaná z iného zdroja ako EŠIF, napr. z CLLD stratégie, vlastných rozpočtov samospráv, projektov cezhraničnej spolupráce Interreg a pod., ide o integrovaný projektový balíček.

Návrhy na vytváranie integrovaných územných investícií a integrovaných projektových balíčkov spoločne so socio-ekonomickými partnermi a samosprávami v území budú jednou z prioritných aktivít implementácie tohto strategického dokumentu zo strany Strategicko-analytickej jednotky a Technického sekretariátu Kooperačnej rady UMR Turiec.

Kooperačná rada udržateľného mestského rozvoja UMR Turiec

Kooperačné rady UMR sú kľúčovým inštitucionálnym mechanizmom pre rozvoj mestského územia UMR prostredníctvom IÚS UMR a ich implementáciu v rámci Programu Slovensko. Sú špecifickým typom strategicko-plánovacieho regiónu (SPR), pričom Kooperačná rada UMR nie je komorou Rady partnerstva pre implementáciu IÚS Žilinského samosprávneho kraja 2021+. Predsedom Kooperačnej rady UMR je primátor jadrového mesta regiónu, ktorý koordinuje a informuje o činnosti Kooperačnej rady UMR komory Rady partnerstva pre implementáciu Integrovanej územnej stratégie Žilinského samosprávneho kraja. Kooperačná rada nie je inštitucionalizovaná a riadi sa aktuálne platným štatútom, ktorý vychádza z usmernení MIRRI, a mala by byť zárukou nezávislého rozhodovania v prospech vyváženého územného rozvoja na území UMR Turiec do roku 2030. Kooperačná rada si môže vytvárať vlastné tematické alebo územné pracovné skupiny z miestnych expertov, ktorých závery z rokovaní majú pre Kooperačnú radu odporúčací charakter. Mali by sa podieľať na vypracovaní plánov mestského rozvoja aj IÚS UMR Turiec vo svojej tematickej alebo územnej oblasti (mikroregión viacerých obcí), na navrhovaní aktivít a na hodnotení realizácie projektov v zásobníku projektov.

Model koordinácie procesov strategického plánovania na území UMR Turiec

Zdroj: Vlastné spracovanie autora.

VÝCHODISKÁ FINANČNEJ ČASTI

Zhodnotenie programového obdobia EŠIF 2014-2020

Z dokumentu spracovanom MIRRI *“Informácia o stave implementácie európskych štrukturálnych a investičných fondov v programovom období 2014-2020”* vyplýva, že celková alokácia pre programové obdobie 2014-2020 v Slovenskej republike predstavovala k 31.12.2021 sumu 16,68 mld. EUR pre:

- 6 operačných programov (OP): OP Ľudské zdroje, OP Integrovaná infraštruktúra, OP Kvalita životného prostredia, Integrovaný regionálny OP, OP Efektívna verejná správa, OP Technická pomoc;
- OP Rybné hospodárstvo;
- Program rozvoja vidieka (PRV);
- Program spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika (Interreg V-A SK-CZ), Program spolupráce Interreg V-A Slovenská republika – Rakúsko (Interreg V-A SK-AT);
- Program spolupráce Interact III (PS Interact III).

Iniciatíva REACT-EU je balíčkom podpory Európskej komisie na eliminovanie dopadov pandémie Covid-19 na Slovensku. Celková dodatočná alokácia REACT-EU predstavuje 745,18 mil. EUR. V nadväznosti na krízu v dôsledku pandémie bola schválená realokácia nezazmluvnených finančných prostriedkov EŠIF na opatrenia v boji proti pandémie Covid-19 a na zmierňovanie jej následkov v celkovej výške 1,11 mld. EUR.

Absorpčná schopnosť Žilinského samosprávneho kraja čerpať EŠIF v programovom období 2014-2022¹ v porovnaní s ostatnými samosprávnymi krajinami SK8 na základe analýzy dostupných otvorených dát na portáli ITMS2014+ je pomerne nízka. V počte 2618 podaných žiadostí v sume 1,52 mld. EUR je na 6. mieste, v počte 1562 schválených žiadostí v sume 0,69 mld. EUR na 5. mieste. Pomerom schválených žiadostí voči podaným žiadostiam bol ZASK na 3. mieste, pričom tento pomer predstavoval 59,7%. Priemerná úspešnosť schvaľovania žiadostí za všetky kraje bola na úrovni 58%, pričom v najlepšom Prešovskom kraji predstavovala 62,1% a v druhom najlepšom, Košickom kraji to bolo 60,6%.

V Žilinskom kraji boli schválené žiadosti vo výške 998,99 EUR na obyvateľa, kým v najúspešnejšom Bratislavskom kraji to bolo 16453,04 EUR na obyvateľa. Žilinský kraj sa tak radí k trom slovenským krajom s najnižšou čiastkou na obyvateľa spoločne s Trenčianskym krajom (930,21 EUR na obyvateľa) a Trnavským krajom (813,43 EUR na obyvateľa).

Najviac žiadostí bolo podaných v rámci OP Životné prostredie (613 žiadostí s úspešnosťou 58,7%) a najmenej v OP Efektívna verejná správa (16 žiadostí s úspešnosťou 56,25%). Najúspešnejšie žiadosti boli v OP Ľudské zdroje na úrovni 67,05% pri 348 schválených žiadostiach. Najviac zamietnutých žiadostí bolo v programe cezhraničnej spolupráce Interreg V-A SK-CZ (80 zamietnutých žiadostí zo 116 podaných žiadostí).

Programové obdobie EŠIF 2021-2027

Integrovaná územná stratégia IÚS UMR Turiec rieši problémy územia komplexne prostredníctvom všetkých 5 cieľov politiky súdržnosti EÚ a jej implementácia bude financovaná prevažne z Európskych štrukturálnych a investičných fondov (EŠIF). Komplementárnymi finančnými nástrojmi bude aj podpora opatrení prostredníctvom miestneho rozvoja vedeného komunitou z Programu rozvoja vidieka (financovanie prostredníctvom EPFRV v rámci nástroja LEADER) a tiež Plánu obnovy a odolnosti a iných komunitárnych programov a finančných iniciatív EÚ.

Komunitárne programy a finančné iniciatívy Európskej únie

Centrálne riadené európske programy: Okrem štrukturálnych fondov (EŠIF) existuje druhý spôsob financovania z EÚ, a to prostredníctvom fondov, ktoré sú spravované centrálné, priamo Európskou komisiou alebo ňou poverenými inštitúciami – tzv. centrálné riadené programy, ktorých finančné alokácie v programovom období 2021-2027 porastú. Žiadosti o ich čerpanie sú však náročné na prípravu z dôvodu celoeurópskej konkurencie a ich zamerania, ktoré musí spĺňať atribúty inovatívnosti a kreativity, udržateľnosti a prenositeľnosti znalostí v kontexte EÚ. Ide o týchto 11 centrálnych programov:

1. **Horizont Európa/Horizon Europe** (veda, konkurencieschopnosť, inovácia);
2. **Connecting Europe Facility – CEF** (Nástroj pre prepojenie Európy – transeurópska dopravná, energetická a digitálna infraštruktúra);
3. **Erasmus+** (vzdelávanie/odborná príprava, mládež, šport);
4. **Kreatívna Európa/Creative Europe** (delí sa na dve časti: Kultúra a Média; kultúrna a jazyková rozmanitosť, kultúrne dedičstvo a konkurencieschopnosť, audiovizuálna tvorba);
5. **CERV/Citizenship, Equality, Rights and Values – Práva a hodnoty** (nahradil program Europe for Citizens/Európa pre občanov, podporuje európske práva, hodnoty, rovnosť a participáciu občanov);
6. **LIFE** (životné prostredie, zmena klímy);
7. **Program pre jednotný trh** (bezpečnosť potravín, ochrana spotrebiteľa, konkurencieschopnosť MSP, efektívny jednotný trh, európske štatistiky, účinné štandardy);
8. **Program na podporu reforiem** (správa verejných rozpočtov, podnikateľské prostredie, vzdelávanie a odborná príprava/sociálna oblasť, životné prostredie/energetika);

¹ Podľa prepočtov spracovateľov PHSR Žilinský kraj 2021+ k 7.1.2022.

9. **InvestEU** (udržateľná infraštruktúra, výskum/inovácia/digitalizácia, malé a stredné podniky – MSP, sociálne podnikanie a zručnosti);
10. **Digitálna Európa** (výkonná výpočtová technika, umelá inteligencia, kybernetická bezpečnosť a dôvera, pokročilé digitálne zručnosti, využitie digitálnych kapacít a interoperabilita);
11. **European Solidarity Corps** (solidarita a podpora tretím krajinám).

Okrem komunitárnych programov existujú aj ďalšie zdroje a **finančné iniciatívy podporované Európskou komisiou** a zamerané na určitú oblasť alebo cieľovú skupinu. Príkladom je program **European Urban Initiative (EUI)** alebo program **European City Facility (EUCF)**, kde môže byť žiadateľom iba mesto, ktoré zostaví vlastné partnerstvo na lokálnej, regionálnej, národnej či nadnárodnej úrovni na základe potrieb riešeného projektu.

Iniciatíva European Urban Initiative (EUI), ktorá nahrádza predošlú iniciatívu Urban Innovative Actions (UIA), pomáha mestám a ich inováciám. V období rokov 2021-2027 je pomoc smerovaná na podporu inovatívnych akcií, budovanie kapacít, znalostí a hodnotenia územného vplyvu, rozvoj politiky a komunikácie. Prvé vyhlásenie výzvy je plánované na august 2022. Inšpiráciou je slovenský projekt Košice 2.0², ktorý riešil ekonomickú transformáciu mesta na digitálne a kreatívne mesto, nízku občiansku angažovanosť a infraštruktúru kreatívneho priemyslu v digitálnom veku. Do projektu bola zapojená okrem samotného mesta aj Technická univerzita Košice, neziskové organizácie, podniky a ďalší partneri. Zaujímavý je tiež český projekt CLAIRO – Clear AIR a klimatická adaptácia v Ostrave a ďalších mestách, do ktorého bol zapojený aj Moravskosliezsky kraj, niekoľko univerzít vrátane Univerzity Palackého v Olomouci a ďalší partneri.

European City Facility/EUCF poskytuje podporu investičným projektom v oblasti udržateľnej energie, ktoré prispievajú k zlepšeniu energetickej náročnosti a dosiahnutiu energetických úspor. O grant vo výške 60 000 EUR na rozvoj investičnej koncepcie v oblasti udržateľnej energie môžu žiadať mestá a obce v EÚ, ktoré majú schválený SEAP/SECAP alebo obdobný záväzný dokument. Prostredníctvom grantu je možné financovať činnosti nevyhnutné pre rozvoj investičných koncepcií (napr. štúdie uskutočniteľnosti, právne analýzy, sociálne štúdie, štúdie trhu, finančné analýzy a pod.). Nástroj pre európske mestá sa zameriava aj na: (1) zlepšenie účinnosti zariadení/vývoj a využívanie integrovaných obnoviteľných zdrojov budov – verejné, obytné budovy a terciárne (mimoobecné) budovy; (2) modernizáciu diaľkového vykurovania alebo prechod na obnoviteľné zdroje; (3) smart grids; (4) udržateľnú mestskú mobilitu (napr. verejná doprava, nabíjacie stanice atď.); (5) inovatívnu energetickú infraštruktúru (napr. občianske energetické spoločenstvá); (6) inovatívne prístupy k verejnému osvetleniu, čistiare odpadových vôd atď. EUCF nepodporuje investície do energetických projektov závislých od fosílnych palív.

Medzinárodný Vyšehradský fond (Visegrad Fund): Je medzinárodná donorská organizácia založená v roku 2000 vládami krajín V4 (Slovenska, Česka, Maďarska a Poľska) na podporu regionálnej spolupráce medzi krajinami V4 a medzi regiónom V4 a ďalšími krajinami (regiónom západného Balkánu a Východného partnerstva). Fond z príspevkov členských krajín V4 poskytuje 8 miliónov EUR prostredníctvom grantov, podporou mobilit a štipendií. Ostatné darcovské krajiny (Kanada, Nemecko, Holandsko, Južná Kórea, Švédsko, Švajčiarsko, Spojené štáty americké) poskytli ďalších 10 miliónov EUR prostredníctvom rôznych grantových programov vedených fondom od roku 2012. Fond podporuje nasledovné oblasti: (1.) Kultúrna a spoločná identita; (2.) Vzdelávanie a budovanie kapacít; (3.) Regionálny rozvoj, životné prostredie a turizmus; (4.) Verejná politika a inštitucionálne partnerstvo; (5.) Inovácia, výskum, vývoj, podnikanie; (6.) Demokratické hodnoty a médiá; (7.) Sociálny rozvoj.

Fondy EHP a Nórska: Slovenská republika je od roku 2004 príjemcom podpory z Nórskeho finančného mechanizmu (EEA grants), ktorý doteraz za financoval podporu pre projekty v hodnote 263 mil. EUR. V rokoch 2014-2021 boli sumou približne 113 mil. EUR podporené projekty zamerané na oblasť kultúry, občianskej spoločnosti, dobrej správy vecí verejných, základných práv a slobôd a ďalej na oblasť životného prostredia, energetiky, zmeny klímy a nízkouhlíkového hospodárstva. V nasledujúcom období do roku 2027 je možné opätovne počítať s týmito fondmi.

Plán obnovy a odolnosti: Jednotlivé komponenty programu majú vyviešť slovenskú ekonomiku z krízy vyvolanej pandémiou Covid-19, akcelerovať digitálnu a zelenú tranzíciu (transformáciu) ekonomiky, prispieť k splneniu európskych reformných a investičných požiadaviek, a tým zabezpečiť základ pre dlhodobý ekonomický rozvoj SR. Z plánu obnovy bude možné čerpať 6 miliárd EUR, k dispozícii je však aj nevyčerpaných 8 miliárd EUR z EŠIF 2014-2020.

Komponent	Popis	Finančná alokácia
1. Zelená ekonomika	Obnoviteľné zdroje energie a energetická infraštruktúra; obnova budov; udržateľná doprava; dekarbonizácia priemyslu; adaptácia na zmenu klímy.	2,3 mld. EUR
2. Vzdelávanie	Dostupnosť, rozvoj a kvalita inkluzívneho vzdelávania na všetkých stupňoch; vzdelávanie pre 21. storočie; zvýšenie výkonnosti slovenských vysokých škôl.	0,9 mld. EUR
3. Veda, výskum, inovácie	Efektívnejšie riadenie a posilnenie financovania výskumu, vývoja, inovácií a digitálnej ekonomiky; lákanie a udržanie talentov.	0,7 mld. EUR

² <https://www.cike.sk/project/urban-innovative-action/>

4. Zdravie	Moderná a dostupná zdravotná starostlivosť; humánna, moderná a dostupná starostlivosť o duševné zdravie; dostupná a kvalitná dlhodobá sociálno-zdravotná starostlivosť.	1,5 mld. EUR
5. Efektívna verejná správa a digitalizácia	Zlepšenie podnikateľského prostredia; reforma justície; boj proti korupcii a praniu špinavých peňazí; bezpečnosť a ochrana obyvateľstva; zdravé verejné financie; digitálne Slovensko – štát v mobile; kybernetická bezpečnosť; rýchly internet pre každého; digitálna ekonomika.	1,1 mld. EUR
Spolu		6,5 mld. EUR

Zdroj: Plán obnovy a odolnosti SR.

EPC financovanie: Hlavným predmetom energetických služieb so zaručeným výsledkom (Energy Performance Contracting – EPC) je návrh, projektovanie a realizácia investičných úsporných opatrení v existujúcej budove, areáli alebo inej prevádzkovej jednotke vrátane energetického manažmentu. Investičné náklady hradí dodávateľ, úsporné opatrenia sú niekoľko rokov splácané z dosiahnutých úspor. Pre celý projekt je len jeden dodávateľ (poskytovateľ energetických služieb/ESCO), ktorý na seba berie väčšinu finančných aj technických rizík. Metóda EPC je všeobecne vhodná pre objekty s vysokou spotrebou energie a s horšou energetickou účinnosťou. Výhody tejto metódy financovania sú: záruka úspešnosti projektu, dlhodobo dosahované zníženie spotreby energie, jeden dodávateľ, rovnaká motivácia dodávateľa i zákazníka, možnosť zaistenia financovania projektu, zlepšenie kvality pracovného a životného prostredia. Táto metóda je predovšetkým vhodná pre štátne inštitúcie a organizácie, pre kraje, mestá, obce a ich príspevkové organizácie.

Modernizačný fond: Hlavným cieľom je podporiť členské štáty EÚ modernizáciou a dekarbonizáciou ich energetických systémov. Fond bude podporovať projekty, ktoré pomôžu splniť ciele pre znižovanie emisií skleníkových plynov, zvyšovanie energetickej účinnosti a rozvoj obnoviteľných zdrojov energie. Podpora z fondu bude dopĺňať podporu z Programu Slovensko tak, aby sa neprekrývali, a zároveň aby bola podpora prístupná čo najširšiemu okruhu žiadateľov a ich technologickým riešeniam.

React EÚ: Ide o pomoc pri obnove v rámci politiky súdržnosti a pri obnove území po pandémie koronavírusu v Európe ako rozšírenej reakcie na krízu a na opatrenia na zmiernenie a nápravu dôsledkov tejto krízy. Prispieje k zelenej, digitálnej a odolnej obnove hospodárstva. Slovensko by z európskeho protikrízového nástroja malo dostať až 780 miliónov EUR.

Programy cezhraničnej spolupráce Interreg Europe a nadnárodnej spolupráce Central Europe a Interreg Danube: Zameriavajú sa na zlepšenie regionálnych politík prostredníctvom výmeny skúseností, inovatívnych postupov a budovania kapacít medzi subjektmi podieľajúcimi sa na implementácii a príprave regionálnych politík. Ide o projekty mäkkého charakteru, kde môžu byť realizované pilotné investičné aktivity v obmedzenom rozsahu. Podpora je zameraná od výskumu a inovácií, životného prostredia, klimatických zmien, sociálnej problematiky, dopravy a mobility až k previazaným oblastiam integrovaného rozvoja.

INTERREG Poľsko – Slovensko 2021-2027

Oprávnená oblasť sa rozprestiera na oboch stranách Karpát, prevažne v horských oblastiach. Niekedy práve tieto horské podmienky sťažujú obyvateľom pohraničia a návštevníkom rýchle a pohodlné cestovanie. Rozloha programovej oblasti je viac ako 39 tisíc km², z čoho sa takmer 60% nachádza na poľskej strane. Na Slovensku programová oblasť zahŕňa Žilinský samosprávny kraj, Prešovský samosprávny kraj a okres Spišská Nová Ves v Košickom samosprávnom kraji. V roku 2018 dosiahol počet obyvateľov programovej oblasti takmer 5,2 miliónov, z ktorých približne 70% žilo na poľskej strane. Riadiacim orgánom pre programové obdobie 2021-2027 bude Ministerstvo fondov a regionálnej politiky Poľskej republiky. MIRRI SR bude národným implementačným orgánom. Miera spolufinancovania bude 80%.

Priorita	Špecifické ciele	Finančná alokácia bez tech. pomoci
1. K prírode ohľaduplné a bezpečné pohraničia	<ul style="list-style-type: none"> - Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy - Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia 	24 830 251 EUR
2. Prepojenejšie pohraničia	<ul style="list-style-type: none"> - Rozvoj a posilňovanie udržateľnej, inteligentnej a intermodálnej vnútroštátnej, regionálnej a miestnej mobility odolnej proti zmene klímy vrátane zlepšeného prístupu k TEN-T a cezhraničnej mobilite 	23 005 741 EUR
3. Tvorivé a turisticky atraktívne pohraničia	<ul style="list-style-type: none"> - Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie 	62 649 562 EUR
4. Spolupráca medzi inštitúciami a obyvateľmi pohraničia	<ul style="list-style-type: none"> - Posilňovanie inštitucionálnej kapacity orgánov verejnej moci, najmä tých, ktoré sú oprávnené riadiť osobitné územie, ako aj zainteresovaných strán - Budovanie vzájomnej dôvery, najmä propagáciou akcií typu „ľudia ľuďom“ 	10 342 917 EUR
Spolu		120 828 471 EUR

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg 2021-2027 Poľsko – Slovensko (verzia december 2021).

INTERREG Slovensko – Česko 2021-2027

Programovou oblasťou na Slovensku sú regióny NUTS III Trnavský samosprávny kraj, Trenčiansky samosprávny kraj a Žilinský samosprávny kraj, v Českej republike je to Juhomoravský kraj, Zlínsky kraj a Moravskosliezsky kraj. V programovom období 2021-2027 bude program riadiť Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie Slovenskej republiky (MIRRI SR), ktoré pôsobí ako riadiaci orgán, a Spoločný technický sekretariát. Miera spolufinancovania bude 80%.

Priorita	Špecifické ciele	Finančná alokácia bez tech. pomoci
1.1 Životné prostredie	- Podpora adaptácie na zmenu klímy a prevencie rizika katastrof a odolnosti s prihliadnutím na ekosystémové prístupy - Posilnenie ochrany a zachovania prírody, biodiverzity a zelenej infraštruktúry, a to aj v mestských oblastiach, a zníženie všetkých foriem znečistenia	19 935 420 EUR
2.1 Vzdelávanie	- Zlepšenie rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu	7 176 751 EUR
2.2 Kultúra a cestovný ruch	- Posilnenie úlohy kultúry a udržateľného cestovného ruchu v oblasti hospodárskeho rozvoja, sociálneho začlenenia a sociálnej inovácie	43 060 507 EUR
3.1 Inštitucionálna spolupráca	- Zvyšovanie efektivity verejnej správy podporou právnej a administratívnej spolupráce a spolupráce medzi občanmi, aktérmi občianskej spoločnosti a inštitúciami, najmä s ohľadom na riešenie právnych a iných prekážok v pohraničných regiónoch	4 784 501 EUR
3.2 Miestne iniciatívy	- Budovanie vzájomnej dôvery, najmä propagáciou akcií typu „ľudia ľuďom“	4 784 501 EUR
Spolu		79 741 680 EUR

Zdroj: Program cezhraničnej spolupráce Interreg Slovensko – Česko 2021-2027 (verzia 4.4.2022).

Národné operačné programy

V zmysle partnerskej dohody SR na roky 2021-2027 budú operácie financované z EFRR (cieľa Investovanie pre rast a zamestnanosť), ESF+, KF a FST realizované prostredníctvom jedného **Programu Slovensko** (OP Slovensko). Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR (MPRV SR) bude riadiacim orgánom pre Strategický plán SPP 2023-2027 a bude zodpovedné za jeho prípravu, ako aj za implementáciu ENRAF a zároveň riadiacim orgánom pre Operačný program Rybné hospodárstvo na roky 2021-2027.

Celková alokácia Programu Slovensko na programové obdobie 2021-2027 činí **12,59 mld. EUR**, čo je v programe rozdelené v rámci 5 cieľov politik a ich jednotlivých priorít. Najväčšia finančná alokácia je pridelená na prioritu 3P1 Doprava (2,18 mld. EUR) a prioritu 2P2 Životné prostredie (2,03 mld. EUR). Pre Fond na spravodlivú transformáciu v prioritě 6 bolo vyčlenených celkom 0,44 mld. EUR.

Priorita Programu Slovensko	Finančná alokácia	podiel	
Cieľ politiky 1: KONKURENCIESCHOPNEJŠIA A INTELIGENTNEJŠIA EURÓPA na presadzovanie inovatívnej a inteligentnej transformácie hospodárstva a regionálnej prepojenosti IKT	1 890 150 000 €	15,01%	
1P1: Veda, výskum a inovácie	1 778 050 000 €		14,12%
1P2: Digitálna pripojiteľnosť	112 100 000 €		0,89%
Cieľ politiky 2: ZELENŠIA EURÓPA podporujúca prechod z ekologickejšieho, nízkouhlíkového hospodárstva na hospodárstvo s nulovou bilanciou uhlíka a odolnú Európu vďaka presadzovaniu čistej a spravodlivej energetickej transformácie, zelených a modrých investícií, obehového hospodárstva, zmierňovania zmeny klímy a adaptácie na ňu, predchádzania rizikám a ich riadenia a udržateľnej mestskej mobility	4 227 647 279 €	33,57%	
2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia	1 306 549 999 €		10,37%
2P2: Životné prostredie	2 030 497 280 €		16,12%
2P3: Udržateľná mestská mobilita	890 600 000 €		7,07%
Cieľ politiky 3: PREPOJENEJŠIA EURÓPA vďaka posilneniu mobility	1 999 903 170 €	15,88%	
3P1: Doprava	1 999 903 170 €		15,88%
Cieľ politiky 4: SOCIÁLNEJŠIA A INLUZÍVNEJŠIA EURÓPA implementujúca Európsky pilier sociálnych práv	3 251 604 336 €	25,82%	

4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce	527 471 548 €		4,19%
4P2: Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie	623 293 550 €		4,95%
4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu	241 606 000 €		1,92%
4P4: Záruka pre mladých	283 969 292 €		2,25%
4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby	1 169 957 946 €		9,29%
4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít	269 000 000 €		2,14%
4P7: Sociálne inovácie a experimenty	68 153 000 €		0,54%
4P8: Potravinová a materiálna deprivácia	68 153 000 €		0,54%
Cieľ politiky 5: EURÓPA BLIŽŠIE K OBČANOM vďaka podpore udržateľného a integrovaného rozvoja všetkých typov území a miestnych iniciatív	403 637 715 €	3,21%	
5P1: Moderné regióny	403 637 715 €		3,21%
Priorita 6: Fond na spravodlivú transformáciu	440 658 242 €	3,50%	
6P1: Fond na spravodlivú transformáciu	440 658 242 €		3,50%
Priorita 7: Technická pomoc	380 134 191 €	3,02%	
7P1-7P4: Technická pomoc	380 134 191 €		3,02%
CELKOM	12 593 734 933 €	100%	100%

Zdroj: Program Slovensko (schválený Vládou SR dňa 28. júna 2022).

V nasledujúcej tabuľke je orientačne znázornené prepojenie priorít Programu Slovensko na špecifické ciele IÚS UMR Turiec.

Priorita	Špecifický cieľ IÚS UMR Turiec	Program Slovensko
P1 - Vyvážený socio - ekonomický rozvoj	1.1 SMART prístupmi skvalitniť služby občanom a optimalizovať procesy riadenia a komunikácie samosprávy	1P2: Digitálna pripojiteľnosť
	1.2 Podporovať medzisektorovú spoluprácu a inovačné aktivity v samospráve	1P1: Veda, výskum a inovácie
	1.3 Zvyšovať bezpečnosť obyvateľov a návštevníkov a zlepšovať ochranu ich života, zdravia a majetku	4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 1P2: Digitálna pripojiteľnosť 2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
	1.4 Budovať a podporovať partnerstvá na podporu územnej spolupráce	5P1: Moderné regióny
P2 - Vzdelávanie k sociálnej inklúzii	2.1 Vytvárať podmienky pre moderné a adaptabilné vzdelávanie	4P2: Kvalitné a inkluzívne vzdelávanie 4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu
	2.2 Vytvárať podmienky pre všestranný rozvoj kreativity a talentu u detí a mládeže a podporovať ich zdravý životný štýl	1P1: Veda, výskum a inovácie 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P4: Záruka pre mladých
	2.3 Aktívne vytvárať možnosti pre zvyšovanie kvalifikácie a ďalšieho vzdelávania pre podporu sociálnej inklúzie	4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 4P3: Zručnosti pre lepšiu adaptabilitu a inklúziu 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P7: Sociálne inovácie a experimenty
	2.4 Zabezpečovať moderné, dostupné, kvalitné a efektívne sociálne a zdraovotné služby	4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P6: Aktívne začlenenie rómskych komunít 4P8: Potravinová a materiálna deprivácia
P3 - Životné prostredie adaptované na zmenu klímy	3.1 Podporovať udržateľné riadenie architektonického a územného rozvoja miest a obcí	2P2: Životné prostredie 5P1: Moderné regióny
	3.2 Podporovať adaptáciu sídiel a krajiny na dopady zmeny klímy	2P2: Životné prostredie
	3.3 Zabezpečiť ochranu prírodných hodnôt (biodiverzity, vody, pôdy a ekosystémov)	2P2: Životné prostredie

	3.4.	Zlepšovať kvalitu ovzdušia a znížiť produkciu skleníkových plynov	2P2: Životné prostredie 2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
	3.6	Rozvíjať environmentálnu výchovu, vzdelávanie a osvetu a zvyšovať environmentálne povedomie občanov	2P2: Životné prostredie 4P4: Záruka pre mladých
	3.7	Podporovať riešenia energetickej efektívnosti	2P1: Energetická efektívnosť a dekarbonizácia
P4 - Udržateľná mobilita	4.1	Zabezpečovať udržateľnú mobilitu v sídlach aj medzi nimi	3P1: Doprava 2P3: Udržateľná mestská mobilita
	4.2	Aktívne podporovať cykломobilitu na území UMR Turiec	3P1: Doprava 2P3: Udržateľná mestská mobilita
P5 - Kultúra podporovaná kreativitou	5.1	Zachovávať a zhodnocovať kultúrne a historické dedičstvo	5P1: Moderné regióny 4P4: Záruka pre mladých
	5.2	Profesionalizovať riadenie kultúry a podporovať kreativitu a rozvíjať živú kultúru	5P1: Moderné regióny 4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P4: Záruka pre mladých
P6 - Aktívny voľný čas	6.1	Profesionalizovať riadenie cestovného ruchu prostredníctvom podpory destinačného manažmentu a destinačného marketingu v spolupráci s partnermi	5P1: Moderné regióny 3P1: Doprava 2P3: Udržateľná mestská mobilita 4P1: Adaptabilný a prístupný trh práce 4P7: Sociálne inovácie a experimenty 2P2: Životné prostredie
	6.2.	Vytvárať podmienky pre aktívne športové vyžitie a pohybové aktivity všetkých občanov a návštevníkov bez ohľadu na vek a sociálne zázemie	2P3: Udržateľná mestská mobilita 5P1: Moderné regióny 4P5: Aktívne začlenenie a dostupné služby 4P4: Záruka pre mladých

Na území Slovenskej republiky bude mať 18 strategických plánovacích jednotiek nazvaných UMR z Programu Slovensko pridelených **27 konkrétnych opatrení**, pre ktoré bude zo strany MIRRI navrhnutá finančná alokácia na čerpanie. Ich prehľad uvádza tabuľka nižšie. Strategické piliere IÚS UMR Turiec sme s týmito opatreniami prepojili, rovnako ako zásobník projektov. Každému projektovému zámeru v zásobníku bol pridelený „kód“ opatrenia Programu Slovensko.

	kód	OPATRENIA PROGRAM SLOVENSKO pre strategické územia UMR	Strategický pilier IÚS UMR Turiec
1	1.1.1.	Podpora medzisektorovej spolupráce v oblasti výskumu, vývoja a inovácií a zvyšovanie výskumných a inovačných kapacít v podnikoch	P1 - Vyvážený socio - ekonomický rozvoj
2	1.2.2.	Podpora budovania inteligentných miest a regiónov	
3	1.4.1.	Zručnosti pre posilnenie konkurencieschopnosti a hospodárskeho rastu a budovanie kapacít pre SK RIS3 2021+	
4	2.1.2.	Znižovanie energetickej náročnosti budov	P3 - Životné prostredie adaptované na zmenu klímy
5	2.2.2.	Podpora využívania OZE v systémoch zásobovania energiou	
6	2.4.1.	Vodozádržné opatrenia na adaptáciu na zmenu klímy v sídlach a krajine a /alebo ochranu pred povodňami	
7	2.5.3.	Podpora infraštruktúry v oblasti nakladania s odpadovými vodami v aglomeráciách do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch	
8	2.5.5.	Zabezpečenie prístupu k pitnej vode a nakladania s komunálnymi odpadovými vodami v obciach do 2 000 EO v dobiehajúcich regiónoch	
9	2.5.7.	Obnova verejnej stokovej siete a čistiarní odpadových vôd v aglomeráciách nad 2 000 EO	
10	2.6.1.	Podpora vybraných aktivít v oblasti predchádzania vzniku odpadov	
11	2.6.2.	Podpora zberu a dobudovania, intenzifikácie a rozšírenia systémov triedeného zberu komunálnych odpadov	
12	2.6.3.	Podpora prípravy odpadov na opätovné použitie, recyklácie odpadov vrátane anaeróbného a aeróbného spracovania biologicky rozložiteľných odpadov	
13	2.7.3.	Podpora biologickej a krajinskej diverzity a kvality ekosystémových služieb prostredníctvom udržiavania a budovania zelenej a modrej infraštruktúry a prevencie a manažmentu invázií nepôvodných druhov	

14	2.7.4.	Adaptácia na zmenu klímy v obciach a mestách	
15	2.8.1.	Rozvoj verejnej dopravy	P4 - Udržateľná mobilita
16	2.8.2.	Podpora cyklo dopravy	
17	3.2.3.	Odstránenie kľúčových úzkych miest na cestnej infraštruktúre a zlepšenie regionálnej mobility prostredníctvom modernizácie a výstavby ciest II. a III. triedy	
18	3.2.4.	Miestne komunikácie	
19	RSO4.2	Zlepšenia rovného prístupu k inkluzívnym a kvalitným službám v oblasti vzdelávania, odbornej prípravy a celoživotného vzdelávania rozvíjaním dostupnej infraštruktúry vrátane posilňovania odolnosti pre dištančné a online vzdelávanie a odbornú prípravu	P2 - Vzdelávanie k sociálnej inklúzii
20	RSO4.3	Podpora sociálno-ekonomického začlenenia marginalizovaných komunít, domácností s nízkym príjmom a znevýhodnených skupín vrátane osôb s osobitnými potrebami prostredníctvom integrovaných akcií vrátane bývania a sociálnych služieb	
21	RSO4.5	Zabezpečenia rovného prístupu k zdravotnej starostlivosti a zvýšením odolnosti systémov zdravotnej starostlivosti vrátane primárnej starostlivosti, a podpory prechodu z inštitucionálnej starostlivosti na rodinnú a komunitnú starostlivosť	
22	5.1.1.	Investície do rozvoja administratívnych a analyticko-strategických kapacít miestnych a regionálnych samospráv a mimovládnych neziskových organizácií pôsobiach v komunite alebo partnerov pôsobiach v komunite, na základe skúseností s podporou analytických kapacít na úrovni ústrednej štátnej správy	P1 – P6 Technická pomoc
23	5.1.2.	Investície zvyšujúce kvalitu verejných politík a odolnosť demokracie prostredníctvom projektov spolupráce v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy, prípadne intervenčné projekty v komunite občianskej spoločnosti a komunity partnerov a samosprávy na zvýšenie kvality verejných politík a odolnosť demokracie	
24	5.1.3.	Investície do bezpečného fyzického prostredia obcí, miest a regiónov	P1 - Vyvážený socio - ekonomický rozvoj
25	5.1.4.	Investície do regionálnej a miestnej infraštruktúry pre pohybové aktivity, cykloturistiku	P6 - Aktívny voľný čas, P4 - Udržateľná mobilita
26	5.1.5.A	Investície do kultúrneho a prírodného dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch - Infraštruktúra cestovného ruchu - mestské oblasti	P5 - Kultúra podporovaná kreativitou
27	5.1.5.B	Investície do kultúrneho dedičstva, miestnej a regionálnej kultúry, manažmentu, služieb a infraštruktúry podporujúcich komunitný rozvoj a udržateľný cestovný ruch - Podpora ostatnej infraštruktúry spojenej s kultúrnymi a prírodnými aktívami regiónov	

Zdroj: Vlastné spracovanie z podkladov zo zásobníka projektov.

PREHĽAD PROJEKTOV V ZÁSObNÍKU UMR Turiec podľa opatrení Programu Slovensko								
kód opatrenia	Mesto Martin		Mesto Vrútky		Obce UMR Turiec		CELKOM	
	suma	počet	suma	počet	suma	počet	suma	počet
1.1.1.	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
1.2.2	0,00 €		0,00 €		78 000,00 €	3	78 000,00 €	
1.4.1	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
2.1.2	13 600 000,00 €	6	860 000,00 €	3	2 200 000,00 €	10	16 660 000,00 €	19
2.2.2	5 000 000,00 €	2	0,00 €	0	43 000,00 €	1	5 043 000,00 €	3
2.4.1	652 831,84 €	3	0,00 €		57 400,00 €	2	710 231,84 €	5
2.5.3.	0,00 €		0,00 €		0,00 €	2	0,00 €	2
2.5.5.	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
2.5.7	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
2.6.1	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
2.6.2	60 000,00 €	1	0,00 €		0,00 €		60 000,00 €	1
2.6.3	0,00 €		2 000 000,00 €	1	0,00 €		2 000 000,00 €	1
2.7.3	0,00 €		1 440 000,00 €	1	0,00 €		1 440 000,00 €	1
2.7.4	584 563,03 €	3	0,00 €		0,00 €		584 563,03 €	3
2.8.1	22 600 000,00 €	2	800 000,00 €	1	0,00 €		23 400 000,00 €	3
2.8.2	1 257 509,56 €	9	4 000 000,00 €	1	280 000,00 €	6	5 537 509,56 €	16
3.2.3	10 500 000,00 €	2	0,00 €		275 545,18 €	2	10 775 545,18 €	4
3.2.4	6 453 986,05 €	19	637 817,00 €	2	1 004 600,00 €	8	8 096 403,05 €	29
5.1.1	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
5.1.2	0,00 €		0,00 €		0,00 €		0,00 €	
5.1.3.	1 000 000,00 €	1	140 000,00 €	1	451 200,00 €	7	1 591 200,00 €	9
5.1.4	24 200 000,00 €	10	5 164 433,00 €	4	3 486 800,00 €	6	32 851 233,00 €	20
5.1.5 A	12 499 809,00 €	7	1 800 000,00 €	1	0,00 €		14 299 809,00 €	8
5.1.5 B	0,00 €		0,00 €		821 771,00 €	8	821 771,00 €	8
RSO4.2	0,00 €	1	160 000,00 €	1	0,00 €		160 000,00 €	2
RSO4.3	2 600 000,00 €	2	0,00 €		500 000,00 €	1	3 100 000,00 €	3
RSO4.5	0,00 €		0,00 €		400 000,00 €	1	400 000,00 €	1
nezaradené	0,00 €	2	0,00 €		298 000,00 €	6	298 000,00 €	8
SPOLU	101 008 699,48 €	70	17 002 250,00 €	16	9 896 316,18 €	63	127 907 265,66 €	146

Zdroj: Vlastné spracovanie z podkladov zo zásobníka projektov.